

Tymai yra rimta liga

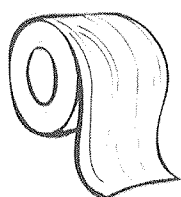
Tymai nėra nekalta vaikiška liga. Tai labai užkrečiama virusinė infekcija lengvai plintanti tarp neskiepytų asmenų. Simptomai dažniausiai atsiranda 10-12 dieną po užsikrėtimo, pirmiausiai pasireiškia peršalimu su sloga, kosuliu ir lengvu karščiavimu. Akys parausta ir bijo šviesos. Ligai progresuojant, dažnai nuo trečios iki septintos ligos dienos temperatūra padidėja iki 39-41 °C, atsiranda bėrimas, trunkantis 4-7 dienas.

Apie 30% susirgimų pasireiškia viena ar daugiau komplikacijų, ypač vaikams iki 5 metų amžiaus ir suaugusiesiems vyresniems nei 20 m. Sunkesnė tymų eiga gali būti asmenims, su nusilpusia imunine sistema.

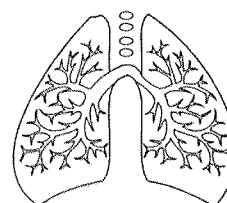
Tymų komplikacijos

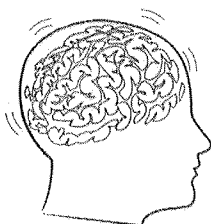
Nuo 7 iki 9 iš 100 susirgusių vaikų pasireiškia **ausų infekcija**, kuri gali sukelti kurtumą.

8 iš 100 pacientų pasireiškia **viduriavimas**.

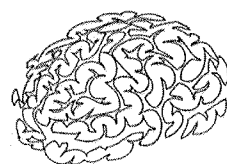
Nuo 1 iki 6 iš 100 pacientų išsivysto **plaučių uždegimas**. Tai yra viena dažniausia mirties nuo tymų priežastis mažų vaikų tarpe.

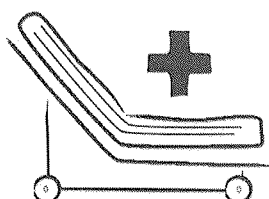
1 iš 1000 pacientų išsivysto ūmus encefalitas (**smegenų uždegimas**). Tai gali sukelti traukulius, kurtumą ar protinę negalią.

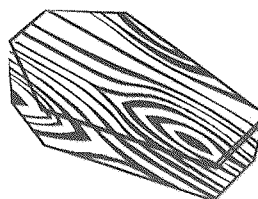
Akių pakenkimus, kaip kad ragenos (išorinis akies obuolio sluoksnis) sunaikinimą, lydimą aklumu. Tai pavojinga ypač prastos mitybos vaikams ir esant vitamino A trūkumui.

Reta bet **mirtina smegenų komplikacija** - poūmis sklerozuojantis panencefalitas gali išsivystyti praėjus keletui metų po tymų.

1 iš 4 asmenų, susirgusių tymais gydomi **ligoninėje**.

Iki 1 iš 1000 susirgusiųjų **miršta** nuo tymų.

Šaltinis: ECDC. Measles and rubella elimination: Communicating the importance of vaccination. Stockholm: ECDC, 2014. Available at: ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/Measles-rubella-elimination-communicating-importance-vaccination.pdf

www.ecdc.europa.eu

Tymų skiepai apsaugos tave ir tavo šeimą. Skiepydamasis nuo tymų padedi bendruomenei išlikti sveikai.

KAIP APSAUGOTI SAVO ARTIMUOSIUS NUO TYMŲ ?

Tymų infekcijos šaltinis - sergantis žmogus. Pagrindinis perdavimo būdas – oro lašelinis. Iš infekuoto asmens tymų virusas išsiskiria per kvėpavimo takus, pradedant pirmomis ligos dienomis, iš viso 4-7 dienas.

Liga prasideda ūmiai, aukšta temperatūra (39-40 °C). Ligoniai skundžiasi galvos, krūtinės, raumenų ir pilvo skausmais, kartais vemia, gali atsirasti traukuliai, sloga, varginantis kosulys. Akių junginės parausta, paburksta, traiškanoja, akys bijo šviesos, ašaroja. Kosulys kasdien stiprėja, kartais ligonis užkimsta, būna laringotracheobronchito (krupo) požymiai. Ligą galima diagnozuoti dažniausiai jau antrą trečią dieną atsiradus bėrimams (Filatovo-Kopliko dėmelėms), kuris būna 80-90% ligonių. Tymų susirgimų diagnozė tvirtinama pagal klinikinius ir laboratorinius kriterijus. Laboratorinių tyrimų rezultatai yra vertinami atsižvelgiant į skiepijimą nuo tymų.

Specifinių tymų gydymo priemonių nėra, taikomas simptominis gydymas. Tymų komplikacijos kyla arba dėl tiesioginio viruso poveikio, arba dėl bakterinės superinfekcijos. Tymai labai sumažina sergančiojo atsparumą bakterinėms infekcijoms, todėl dažniausia tymų komplikacija ir mirties nuo tymų priežastis yra pneumonija.

Tymų sukėlėjas priklauso *Paramyxovirus* šeimos *Morbillivirus* genčiai. Tai vieno antigeninio tipo RNR turintis virusas, mažai atsparus išorinėje aplinkoje. Tymų virusas itin lakus, todėl nesiėmus specialių priemonių, jis ypač uždaroje patalpoje greitai pasklinda, plinta oro srautais, pavyzdžiui pastato ribose: koridoriais, laiptinėmis, ventiliacijos kanalais, instaliacijų šachtomis ir pan. Virusas labai jautrus karščiui, dezinfekcijos priemonėms, ultravioletinei radiacijai, todėl užsikrėsti lauke tikimybė labai maža. Tymų virusas patogeniškas tik žmogui.

Tymams imlūs yra ir vaikai, ir suaugusieji. Iki 90-95% imlių, imuniteto neturinčių asmenų, kontaktavusių su sergančiuoju tymais, susergera. Imliose populiacijose nuo vieno kontakto su tymais kyla iki 18 naujų susirgimų. **Jeigu asmuo yra imlus tymams, užsikrėsti užtenka 15 min.** ir daugiau, jeigu bendraujama artimai (veidas į veidą) arba būnama toje pačioje patalpoje. Tymais sergantis asmuo gali užkrėsti kitus dar 4–5 dienas iki ir 4 dienas po bėrimo atsiradimo.

Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos specialistai pataria gyventojams:

- Pajutus pirmuosius ligos požymius, nedelsiant užsidėti ir ligos užkrečiamumo laikotarpiu (4–5 dienos iki ir 4 dienos po bėrimo atsiradimo) dėvėti medicininę kaukę, kad kuo mažiau virusų patektų į aplinką.
- Laikytis kosulio etiketo ir nepamiršti rankų higienos reikalavimų.
- Užtikrinti tinkamą patalpų vėdinimą ir valymą.
- Vengti masinio susibūrimo uždaroje patalpoje, daugiau būti gryname ore.
- Sąlytį su sergančiu tymais turėjusiems asmenims, įsivertinus savo skiepijimą ar sirgimo būklę, rekomenduojama kreiptis į savo šeimos gydytoją ir pasiskiepyti per 72 val. nuo sąlyčio. Nesuspėjus pasiskiepyti per nurodytą laikotarpį, būtina išlaukti visą inkubacinį laikotarpį (21 d.) ir pasiskiepyti, jeigu nesusergama.
- Skiepytiems tik viena tymų vakcinos doze bei asmenims, nežinantiems ar sirgę tymais, rekomenduojama įsivertinti savo specifinį imunitetą prieš tymus, t.y. atlikti kraujo ėminio serologinį tyrimą dėl tymų IgG antikūnų kiekio nustatymo.